

ВСЕУКРАЇНСЬКІ ПРОЩІ ДО СКИТУ МАНЯВСЬКОГО

Бодоряк Я. І.

аспірант

*Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
м. Івано-Франківськ, Україна*

Манявський Хресто-Воздвиженський чоловічий монастир – важливий осередок релігійного, духовного та культурного життя України. “Манявський скит у системі духовних святинь України займає особливе місце як унікальне явище історії, культури, мистецтва, українського духу” [1, с. 36]. Монастир був заснований у с. Манява у 1606 р. Йовом Княгиницьким, у 1785 р. був закритий австрійською владою. Відкриття 28 травня 1998 р. Манявського Хресто-Воздвиженського чоловічого монастиря Івано-Франківської єпархії УПЦ КП зумовило відродження святині.

Однією з форм діяльності Скиту стала організація прощ, які мали давні історичні традиції. Згідно міжвоєнної преси “відпусти в монастирі “Манявський Скит” (повіт Богородчани) стягали собою щорічно в день Різдва св. Івана многі тисячі побожних українських прочан” [2, с. 4].

Святоіванські торжества були багатолюдними подіями у регіоні: “Відпуст на Скиті скликує кожного року тисячі вірних з усіх сторін нашого підгірського кута. Одні йдуть з цікавості, другі на прогульну а головна часть прочан тому, щоб між руїнами давнього монастиря відкрити свою зболілу душу в св. Сповіді і приияти Христа в св. Тайні Евхаристії” [6, с. 5].

У Манявському скиті всеукраїнські прощі відбуваються на вшанування Різдва чесного славного пророка, Предтечі та Хрестителя Господнього Іоана, преподобних святих Йова та Феодосія Манявських (7 липня) та до ікони Божої Матері “Ізбавительниці” (25 червня).

Значна частина прочан з Івано-Франківської області зі своїми священниками долає шлях до Скиту пішки. Зокрема, паломницький піший хід до Хресто-Воздвиженського Манявського чоловічого монастиря вірних Коломийської єпархії відбувається у складі чотирьох груп із міста Коломії, села Красник, селища Отинія, селища Печеніжин, які спільною ходою із села Гвізд йдуть до монастиря [3].

Віряни прибувають до Маняви напередодні свята. До організації прощ долучаються органи влади, гарантуючи доїзд, безпеку, медичну допомогу, пряму трансляцію у ЗМІ. Чисельність паломників може

сягати до кілька тисяч (у 2017 р. було 20 тис.) [7]. Учасниками прощ є державні чиновники, політики.

З 2019 р. богослужіння під час прощ у скиті Манявському очолює Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній, до того часу – Патріарх Київський і всієї Русі-України УПЦ КП Філарет. Богослужіння відбуваються в літній каплиці на честь преподобних Іова та Феодосія Манявських, яка призначена для прощ та багатолюдних богослужінь. Літургія здійснюється у супроводі єпископів, братії обителі, монастирських скитів та священників.

25 червня 2024 р. під час всеукраїнської прощі Православної Церкви України до Манявського монастиря з нагоди вшанування ікони Божої Матері “Ізбавительниці” Митрополит Епіфаній наголосив, що «Подорож, паломництво заради Бога – це стародавня практика, яка має біблійне коріння. З «Одровення» ми знаємо, що Бог є Дух. Він незміримий і всюди присутній. Тож немає якогось визначеного місця, про яке можна було б сказати – що тут чи там є, ніби-то, більше Бога. Однак, зі Священного Писання і всього досвіду життя Церкви знаємо, що за божественним промислом певні обрані місця стають такими, де людина в особливий спосіб може наблизитись до Творця» [4].

В умовах повномасштабного вторгнення росії в Україну паломники моляться за захисників та захисниць, перемогу, священники запрошують долучитися до прощ рідних зниклих безвісти, загиблих, ветеранів та чинних військових. 25 червня 2024 р. Митрополит Епіфаній під час прощі зустрівся з родинами загиблих захисників України. Під час богослужінь організовують волонтерські збори для допомоги військовим.

Таким чином, всеукраїнські прощі до Манявського Хресто-Воздвиженського чоловічого монастиря, «Українського Афону», є важливими релігійними подіями для Івано-Франківської області та для України, духовними практиками у центрі православного паломництва.

Література:

1. Бодоряк Я. Великий скит у XVII ст.: поширення Студійського та Єрусалимського уставів. *Православний вісник Київського Патріархату*. 2017. № 7. С. 36–43.
2. Відпуст у Скиті Манявському. *Правда*. 1929. 30 червня. С. 4–5.
3. Вірні Коломийської єпархії ПЦУ вирушать у паломництво до Хресто-Воздвиженського Манявського чоловічого монастиря. URL: <https://dzerkalo.media/news/virni-kolomiyskoi-eparhii-ptsu-virushat-u-palomnitstvo-do-hresto-vozdvijenskogo-manyavskogo-cholovichogo-monastiryаostiря>

4. Митрополит Епіфаній в Маняві: «Перемога наша буде несподіваною». URL: https://risu.ua/mitropolit-epifanij-v-manyavi-peremoga-nasha-bude-nespodivanoyu_n14920

5. На Прикарпатті готуються до всеукраїнської прощі в Манявському скиті, яку очолить глава ПЦУ. URL: <https://report.if.ua/socium/pa-prykarpatti-gotuyutsya-do-vseukrayinskoji-proshchi-v-manyavskomu-skyti-yaku-ocholyt-glava-pcu/>

6. Прочанин. Бабче, пов. Богодчани. *Правда*. 1939. 23 червня. С. 5.

7. У Манявському скиту Патріарх Філарет нагородив бійців АТО медалями "За жертвність та любов до України". URL: https://risu.ua/manavyavskomu-skitu-patriarh-filaret-nagorodiv-biyziv-ato-medalyami-quot-za-zhertovnist-ta-lyubov-do-ukrajini-quot_n85529

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-618-1-16>

ТРАНСФОРМАЦІЯ ЛОКАЛЬНИХ ПРАКТИК ПАМ'ЯТІ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ: ХАРКІВСЬКИЙ КЕЙС

Гончарова О. С.

кандидат історичних наук, доцент,

доцент кафедри історії України

Харківський національний педагогічний університет

імені Г. С. Сковороди

м. Харків, Україна

Російсько-українська війна, що триває з 2014 р., а особливо її повномасштабна фаза, розпочата 24 лютого 2022 року, спричинила глибокі трансформації не лише у сфері безпеки та політики, а й у структурі колективної пам'яті українського суспільства. У цих умовах процеси пам'ятання вийшли за межі академічного дискурсу й активно проявилися у публічному просторі. Особливо виразно ці зміни простежуються на локальному рівні, у межах конкретних міських спільнот. Міський простір українських міст зазнав одночасно фізичних руйнувань і символічного переосмислення. Харків як прифронтове місто є показовим кейсом таких трансформацій. Локальні практики пам'яті, що до 2022 року функціонували в межах пострадянської інерції та поступової деколонізації, в умовах повномасштабної війни набули іншої динаміки та смислового навантаження. Вони стали інструментом